

Vergaderjaar 1989-1990

21 327

Wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en andere wetten in verband met de herziening van het strafrecht voor jeugdigen

A

OORSPRONKELIJK AAN DE RAAD VAN STATE VOORGELEGDE TEKST VAN HET ONTWERP VAN WET EN DE MEMORIE VAN TOELICHTING, VOOR ZOVER DAARIN WIJZIGINGEN ZIJN AANGEBRACHT

ONTWERP VAN WET

1. Artikel 77a luidde: «Ten aanzien van degene die ten tijde van het begaan van een strafbaar feit de leeftijd van twaalf jaren doch nog niet die van achttien jaren heeft bereikt, zijn de artikelen 9, eerste lid, 10 tot en met 22a, 24c tot en met 32, 36, 36a, 36e, 37, tweede en derde lid, 37a tot en met 37j, 44, 45, derde lid, 49, tweede lid, en 57 tot en met 62 niet van toepassing. In plaats daarvan treden de bijzondere bepalingen vervat in de artikelen 77d tot en met 77ff.»

2. Aan artikel 77b was de volgende zin toegevoegd: «In plaats van vervangende hechtenis wordt dan vervangende jeugddetentie opgelegd.»

3. Artikel 77e luidde: «Onverminderd het bepaalde in artikel 167, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering, ziet de officier van justitie af van strafvervolgning, indien een door hem aangewezen opsporingsambtenaar hem heeft meegedeeld dat de verdachte van een strafbaar feit behorend tot een door hem aangewezen categorie, naar behoren heeft deelgenomen aan een door hem goedgekeurd project. De opsporingsambtenaar stelt de verdachte van de mededeling schriftelijk in kennis.»

4. Artikel 77f, eerste en tweede lid, luidde:

«1. Bij toepassing van artikel 74, eerste lid, kan de officier van justitie na een daartoe door de verdachte gedaan aanbod tevens een of meer van de volgende voorwaarden stellen:

a. het verrichten van onbetaalde arbeid ten algemene nutte gedurende ten hoogste veertig uren binnen een termijn van ten hoogste drie maanden;

b. herstel van de door het strafbare feit aangerichte schade.

2. Op de in het eerste lid bedoelde voorwaarden is hetgeen in de artikelen 77m, eerste lid, en 77n is bepaald met betrekking tot alternatieve sancties van overeenkomstige toepassing.»

5. In 77h, tweede lid, onder b, stond: «herstel van de door het strafbare feit aangerichte schade.»

6. In artikel 77i ontbrak het vierde lid.

7. In artikel 77k ontbrak de laatste volzin. De tweede volzin luidde: «De beslissing is niet aan enig rechtsmiddel onderworpen.»

8. In artikel 77l ontbrak het eerste lid. De daaropvolgende leden waren dienovereenkomstig anders genummerd. In het derde lid ontbrak

de clausule «tenzij deze reeds is aangevangen.» In het zesde lid ontbrak de laatste volzin.

9. Artikel 77m luidde:

«1. Een alternatieve sanctie kan de rechter slechts opleggen na een daartoe strekkend aanbod van de verdachte.

2. De duur van de onbetaalde arbeid ten algemene nutte of herstel van de door het misdrijf veroorzaakte schade is ten hoogste honderd uren. Indien de bijzondere ernst van het feit daartoe aanleiding geeft, kan de rechter een termijn bepalen van ten hoogste tweehonderd uren. De termijn waarbinnen de arbeid moet zijn verricht bedraagt ten hoogste zes maanden.

3. De termijn waarbinnen een leerproject plaatsvindt bedraagt ten hoogste zes maanden. Over de aard, de inhoud en de financiering ervan worden nadere regels gesteld bij algemene maatregel van bestuur.»

10. Artikel 77n, eerste lid, luidde:

«De rechter legt een alternatieve sanctie slechts op nadat hij zich een advies omtrent aard en inhoud van de aangeboden alternatieve sanctie heeft doen overleggen van bij algemene maatregel van bestuur aangewezen personen of lichamen die volgens daarbij te stellen regels zijn belast met de coördinatie van

alternatieve sancties voor jeugdigen.»

In het tweede lid, onder a, aanhef stond «het herstel van de aangerichte schade» in plaats van «het verrichten van arbeid tot herstel van de door het strafbare feit aangerichte schade.»

In het tweede lid, onder b, onder 1°, stond: «de termijn waarbinnen het leerproject dient te worden gevolgd.»

Het vierde lid ontbrak.

11. De artikelen 77o en 77p luiden:

«**Artikel 77o.** 1. Over de wijze waarop de veroordeelde de alternatieve sanctie uitvoert, kan het openbaar ministerie, volgens de regels te stellen bij algemene maatregel van bestuur, inlichtingen inwinnen bij de krachtens artikel 77n, eerste lid, aangewezen personen of lichamen.

2. Het openbaar ministerie kan in overleg met de personen of lichamen, bedoeld in het eerste lid, en de veroordeelde, wijzigingen aanbrengen in de opgelegde alternatieve sanctie, indien buiten schuld van de veroordeelde de opgelegde alternatieve sanctie niet kan worden uitgevoerd. Het openbaar ministerie benadert zoveel mogelijk de bij de uitspraak opgelegde alternatieve sanctie. De wijziging wordt schriftelijk vastgelegd. Afschrift hiervan wordt gezonden aan de personen of lichamen, bedoeld in het eerste lid, en aan de veroordeelde.

Artikel 77p. 1. Op vordering van het openbaar ministerie kan de rechter die de alternatieve sanctie oplegde, indien hij van oordeel is dat deze niet naar behoren wordt of is uitgevoerd, alsnog een der straffen, genoemd in artikel 77h, eerste of derde lid, dan wel een andere alternatieve sanctie opleggen. Hij houdt daarbij rekening met het deel van de alternatieve sanctie dat wel naar behoren is uitgevoerd.

2. De beslissing op grond van het eerste lid wordt bij beschikking genomen, nadat de veroordeelde is gehoord of behoorlijk opgeroepen.»

12. In artikel 77q ontbrak het eerste lid. De daaropvolgende leden waren dienovereenkomstig anders genummerd.

13. Artikel 77r luidde: «Op de ontzegging van de bevoegdheid motorrijtuigen te besturen is artikel

39 van de Wegenverkeerswet (Stb. 1935, 554) en artikel 30, zesde lid, van de Wet aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen (Stb. 1963, 228) van toepassing.»

14. In artikel 77s ontbrak het derde lid. Het is overgenomen uit de Wet op de jeugdhulpverlening. De daaropvolgende leden waren dienovereenkomstig anders genummerd. Het laatste lid luidde: «De maatregel kan van overheidswege te allen tijde voorwaardelijk of onvoorwaardelijk worden beëindigd.»

15. Artikel 77t, tweede lid, tweede volzin, luidde: «Het bepaalde in het eerste lid, onder b en c, is van overeenkomstige toepassing.»

16. Artikel 77v, derde lid, luidde: «Het openbaar ministerie stelt Onze Minister van Justitie van het advies in kennis zodra de uitspraak voor tenuitvoerlegging vatbaar is geworden.» Het vierde en vijfde lid ontbraken.

17. Artikel 77w ontbrak. De daaropvolgende leden en de verwijzingen daarnaar in andere artikelen waren dienovereenkomstig anders genummerd.

18. In artikel 77y, tweede lid, onder a, stonden in plaats van «artikel 366, derde of vierde lid» de woorden «artikel 366, tweede of derde lid».

19. Artikel 77aa, tweede lid, luidde: «De rechter kan, indien de veroordeelde ingevolge artikel 254 van Boek 1, van het Burgerlijk Wetboek, onder toezicht is gesteld, aan de gezinsvoogd en overigens aan een in Nederland gevestigde rechtspersoon, als bedoeld in artikel 4 van de Beginselenwet voor de kindbescherming (Stb. 1961, 403), of aan een particulier persoon, opgedragen aan de veroordeelde ter zake van de naleving der bijzondere voorwaarden hulp en steun verlenen. Is de veroordeelde meerderjarig dan is artikel 14d, tweede lid, van overeenkomstige toepassing.»

Het derde en vierde lid ontbraken.

20. In artikel 77bb, tweede lid, onder a, stonden in plaats van «artikel 366, derde of vierde lid» de woorden «artikel 366, tweede of derde lid».

21. Artikel 77cc, tweede lid, begon: «Evenszo kan de in het eerste lid bedoelde rechter gedurende de proeftijd gedurende de tijd ...».

22. In artikel 77dd ontbrak de clausule «na ontvangst van de vordering van het openbaar ministerie».

23. In artikel 77ee luidde het eerste lid: «De beslissingen op grond van de artikelen 77u, 77k, 77bb en 77cc worden vanwege...». Verder ontbrak in dit artikel het tweede lid. De daaropvolgende leden waren dienovereenkomstig anders genummerd.

24. Artikel 77ff luidde: «Naar beginselen bij de wet te stellen worden bij algemene maatregel van bestuur nadere regelen gegeven betreffende de uitvoering van de straf van jeugdgedententie en de maatregel van plaatsing in een inrichting voor jeugdigen.»

25. Onderdeel A van Artikel II ontbrak. De daaropvolgende onderdelen van dat Artikel waren dienovereenkomstig anders genummerd.

26. In artikel 489, eerste lid, onder a, slot, stond «de door het strafbare feit veroorzaakte schade».

27. In artikel 493, eerste lid, ontbrak de laatste volzin.

28. Tussen de artikelen 495 en 496 stond een artikel dat luidde: «1. Het rechtsgeding wordt in het openbaar behandeld, tenzij de verdachte of diens medeverdachten op het tijdstip waarop de vervolging tegen hen is aangevangen de leeftijd van zestien jaren nog niet hebben bereikt. In dat geval kan de voorzitter van de rechtbank tot bijwoning van deze niet openbare terechtzitting bijzondere toegang verlenen aan degenen die daarom verzoekt.

2. De rechtbank kan om gewichtige bij het proces-verbaal der terechtzitting te vermelden redenen bepalen, hetzij ambtshalve hetzij op vordering van de officier van justitie hetzij op verzoek van de verdachte, dat het rechtsgeding indien dit ingevolge het bepaalde in het eerste lid met gesloten deuren moet plaatsvinden, geheel of gedeeltelijk in het openbaar zal worden gehouden.»

Artikel 496 en de daaropvolgende artikelen, alsmede verwijzingen

daarnaar, waren dienovereenkomstig anders genummerd.

29. Artikel 497, tweede lid, luidde: «Het laatste lid van artikel 292 is van overeenkomstige toepassing.»

30. Artikel 499, tweede en derde lid, luidde:

«2. De artikelen 370 en 376 tot en met 381 zijn van overeenkomstige toepassing.

3. In geval van vervolging wegens overtreding zijn tevens de artikelen 395, eerste lid, tweede volzin, en 398 onder 3°, van overeenkomstige toepassing.»

31. In artikel 500, eerste lid, stond «artikelen 498 tot en met 500» in plaats van «496 tot en met 498».

32. In artikel 501 stond «498 tot en met 500» in plaats van «496 tot en met 498».

33. In Onderdeel C ontbrak het gestelde onder 4.

34. Artikel III betreffende de wijziging van de Arbeidswet 1919, ontbrak. De daaropvolgende onderdelen waren dienovereenkomstig anders genummerd.

35. In Artikel IV betreffende de Wet op de rechterlijke organisatie, luidde het onderdeel B: «In artikel 73, eerste lid, wordt «15c en 15g van het Wetboek van Strafrecht» vervangen door: 15c, 15g en 77u van het Wetboek van Strafrecht.»

36. In Artikel V betreffende de Wet op de justitiële documentatie en op de verklaringen omtrent het gedrag, luidde in onderdeel A in artikel 4, derde lid, onder 3°, de tekst: «een alternatieve sanctie van meer dan veertig uren verrichten van onbetaalde arbeid ten algemene nutte of».

Onder onderdeel C luidde de aanhef van artikel 7a: «Een strafblad wordt uit het register verwijderd indien de rechter recht heeft gedaan overeenkomstig de artikelen 77g tot en met 77ff van het Wetboek van Strafrecht.»

In dat Artikel ontbraken verder de onderdelen D en F, terwijl het onderdeel E luidde: «In artikel 9, vijfde lid, wordt «de maatregel van terbeschikking stelling der Regering» vervangen door: de maatregel van plaatsing in een inrichting voor jeugdigen.»

37. Artikel VI luidde:

De Beginselenwet voor de kindbescherming (Stb. 1961, 403) wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 5, eerste lid, vervallen de woorden «dan wel ter beschikking van de Regering of» en na «onder toezicht zijn gesteld,» wordt ingevoegd «of ten aanzien van wie de straf van jeugddetentie of de maatregel van plaatsing in een inrichting voor jeugdigen is opgelegd».

B

Artikel 9, tweede lid, vervalt, alsmede het cijfer 1 voor het eerste lid.

C

In artikel 16, eerste lid, vervalt de tweede volzin.

D

In artikel 18, tweede lid, vervallen de woorden «slechts» en «aan wie een straf, bedoeld in artikel 77g, onder a, 1 of 2, of b, 1, van het Wetboek van Strafrecht is opgelegd of J.

E

In artikel 19, eerste lid, eerste volzin, vervallen de woorden «van ter beschikking van de Regering gestelde minderjarigen en», alsmede de tweede volzin.

F

In artikel 20, tweede lid, vervallen de woorden «aan wie een maatregel bedoeld in artikel 77h, onder a, 1, dan wel onder a, 2 of b, 1, van het Wetboek van Strafrecht is opgelegd of».

G

Titel VI komt te luiden:

TITEL VI

Tenuitvoerlegging van jeugddetentie en van de maatregel van plaatsing in een inrichting voor jeugdigen

Artikel 27. Deze Titel is van toepassing op personen die ten tijde van het begaan van het strafbare feit terzake waarvan zij zijn veroordeeld, de leeftijd van achttien jaren nog niet hadden bereikt en aan wie een straf of maatregel als bedoeld in artikel 28, is opgelegd.

Artikel 28. 1. Jeugddetentie, bedoeld in artikel 77h, eerste lid, van het Wetboek van Strafrecht, wordt ten uitvoer gelegd in een tuchtschool of in een inrichting voor opvoeding.

2. De maatregel van plaatsing in een inrichting voor jeugdigen, bedoeld in artikel 77h, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht, wordt ten uitvoer gelegd in een inrichting voor opvoeding of voor buitengewone behandeling.

Artikel 29. 1. De tenuitvoerlegging kan ook plaatsvinden

1. In een opvangtehuis, indien de veroordeelde onverwijld moet worden opgenomen en opnemings in een van de inrichtingen bedoeld in artikel 28 nog niet mogelijk is, en

2. In een observatiehuis, indien dit noodzakelijk is met het oog op onderzoek van de geestelijke of lichamelijke gesteldheid van de veroordeelde.

2. De artikelen 16, tweede lid, en 17, tweede lid, zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 30. 1. Het openbaar ministerie stelt Onze Minister in kennis van rechterlijke uitspraken, zodra deze voor tenuitvoerlegging vatbaar zijn geworden. Het voegt daarbij het advies van de rechter omtrent de plaatsing.

2. Onze Minister beslist omtrent de plaats van de tenuitvoerlegging, gelet op het advies van de rechter die de veroordeling uitsprak, de wens van degene die het gezag uitoefent en de godsdienstige gezindheid of levensbeschouwelijke overtuiging van de jeugdige persoon. De beslissing kan later worden gewijzigd indien bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding geven.

3. Onze Minister kan het advies van de raad voor de kindbescherming inwinnen omtrent de plaats van de tenuitvoerlegging.

Artikel 30a. 1. De veroordeelde kan beroep instellen tegen een beslissing van Onze Minister omtrent de plaats van de tenuitvoerlegging bij het College van Advies voor de Kinderbescherming. Hetzelfde geldt voor een latere wijziging van deze beslissing.

2. Het beroep wordt ingesteld binnen veertien dagen, nadat de veroordeelde met de beslissing van de Minister bekend is.

3. De veroordeelde kan zich door een raadsman doen bijstaan.

4. Het beroep wordt schriftelijk ingediend bij Onze Minister die, indien hij zijn beslissing niet voordien wijzigt, het beroepschrift voorzien van zijn beschouwingen en vergezeld van de hem omtrent de betrokkene ten dienste staande gegevens, binnen een maand doorzendt aan het college.

5. Het beroep heeft geen schorsende werking.

6. Het college is bevoegd nadere inlichtingen omtrent de veroordeelde in te winnen bij Onze Minister en bij administratieve of gerechtelijke instanties. Het college is bevoegd de veroordeelde te horen op een door het college te bepalen plaats.

7. Het college beslist binnen veertien dagen na ontvangst van het beroepschrift. Indien het gebruik maakt van zijn bevoegdheid krachtens het zesde lid, beslist het binnen veertien dagen na ontvangst van de inlichtingen of nadat het de veroordeelde heeft gehoord.

8. Het college kan het beroep gegrond of ongegrond verklaren en daarbij aangeven welke plaats voor tenuitvoerlegging naar zijn oordeel in aanmerking komt.

9. Het college beslist zo spoedig mogelijk en zendt zijn beslissing aan Onze Minister en aan de veroordeelde.

10. Onze Minister geeft zo spoedig mogelijk uitvoering aan de beslissing van het college.

Het openbaar ministerie stelt Onze Minister in kennis van rechterlijke uitspraken, zodra deze voor tenuitvoerlegging vatbaar zijn geworden. Het voegt daarbij het advies van de rechter omtrent de plaatsing.

2. Onze Minister beslist omtrent de plaats van de tenuitvoerlegging, gelet op het advies van de rechter die de veroordeling uitsprak, de wens van degene die het gezag uitoefent en de godsdienstige gezindheid of levensbeschouwelijke overtuiging van de jeugdige persoon. De beslissing kan later worden gewijzigd indien bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding geven.

3. Onze Minister kan het advies van de raad voor de kindbescherming inwinnen omtrent de plaats van de tenuitvoerlegging.

Artikel 30a. 1. De veroordeelde kan beroep instellen tegen een beslissing van Onze Minister omtrent de plaats van de tenuitvoerlegging bij het College van Advies voor de Kinderbescherming. Hetzelfde geldt

voor een latere wijziging van deze beslissing.

2. Het beroep wordt ingesteld binnen veertien dagen, nadat de veroordeelde met de beslissing van de Minister bekend is.

3. De veroordeelde kan zich door een raadsman doen bijstaan.

4. Het beroep wordt schriftelijk ingediend bij Onze Minister die, indien hij zijn beslissing niet voordien wijzigt, het beroepschrift voorzien van zijn beschouwingen en vergezeld van de hem omtrent de betrokkene ten dienste staande gegevens, binnen een maand doorzendt aan het college.

5. Het beroep heeft geen schorsende werking.

6. Het college is bevoegd nadere inlichtingen omtrent de veroordeelde in te winnen bij Onze Minister en bij administratieve of gerechtelijke instanties. Het college is bevoegd de veroordeelde te horen op een door het college te bepalen plaats.

7. Het college beslist binnen veertien dagen na ontvangst van het beroepschrift. Indien het gebruik maakt van zijn bevoegdheid krachtens het zesde lid, beslist het binnen veertien dagen na ontvangst van de inlichtingen of nadat het de veroordeelde heeft gehoord.

8. Het college kan het beroep gegrond of ongegrond verklaren en daarbij aangeven welke plaats voor tenuitvoerlegging naar zijn oordeel in aanmerking komt.

9. Het college beslist zo spoedig mogelijk en zendt zijn beslissing aan Onze Minister en aan de veroordeelde.

10. Onze Minister geeft zo spoedig mogelijk uitvoering aan de beslissing van het college.

H

Titel VII vervalt.

I

In artikel 31 worden de woorden «straffen van arrest en plaatsing in een tuchtchool alsmede van de maatregelen van terbeschikkingstelling van de regering en plaatsing in een inrichting voor buitengewone behandeling» vervangen door: straf van jeugddetentie en van de maatregel van plaatsing in een inrichting voor jeugdigen.»

38. In Artikel VII beperkte zich de aanvulling van artikel 13, tweede lid, van de Gratiewet tot «dan wel een leerproject volgt».

39. Artikel VIII ontbrak. De daaropvolgende onderdelen waren dienovereenkomstig anders genummerd.

40. In Artikel IX, onderdeel 3, stond: artikel 771, tweede tot en met vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht.

MEMORIE VAN TOELICHTING

1. In de toelichting werd telkens in plaats van «het verrichten van arbeid tot herstel van de door het strafbare feit aangerichte schade» gesproken over «herstel van de door het strafbaar feit aangerichte schade».

2. De vijfde volzin van de derde alinea van paragraaf 3 luidde: «Indien het mogelijk zou zijn dat een sanctie van het strafrecht voor jeugdigen, de jeugddetentie of de plaatsing in een inrichting voor jeugdigen, zou betekenen dat deze slechts kan worden tenuitvoergelegd in een inrichting die niet is één van de inrichtingen bedoeld in de Beginselenwet gevangeniswezen, dan zou zijn voldaan aan de wens van de adolescent afzonderlijk te bejegenen.

3. Paragraaf 4 ontbrak. De daaropvolgende paragrafen en de verwijzingen daarnaar waren dienovereenkomstig anders genummerd.

4. De eerste volzin van de tweede alinea van paragraaf 5.2 luidde: «Artikel IV, onderdeel G, van het wetsvoorstel bevat bepalingen hieromtrent.»

5. De laatste alinea van paragraaf 5.2 luidde: «Met de opnemings in het Wetboek van Strafrecht van het rechterlijk advies inzake plaatsing wordt aangesloten bij de bestaande artikelen 185, derde lid, 220, 222 en 232 van het Uitvoeringsbesluit kindbescherming (Stb. 1964, 327). Deze artikelen worden daarmee overbodig en kunnen na inwerking-treding van deze wet vervallen. Bij het opstellen van het wetsvoorstel is uitgegaan van het nog bestaan van de Beginselenwet voor de kindbescherming voor zover betrekking hebbende op de na het koninklijk besluit van 23 december 1986 (Stb. 671) door ons in stand gehouden of gesubsidieerde inrichtingen van justitiële kindbescherming.

Wanneer een wet op de jeugdhulpverlening in werking treedt, zal een aantal bepalingen nog moeten worden aangepast.»

6. De laatste alinea van paragraaf 5.3 luidde: «De straf van berisping vervalt.»

7. De laatste alinea van paragraaf 5.4 luidde: «De maatregel van de strafrechtelijke ondertoezichtstelling vervalt.»

8. De vijfde volzin van de eerste alinea van paragraaf 6.1 luidde: «Dit voorstel heeft alleen betrekking op strafrechtelijk meerderjarigen.»

9. De laatste volzin van paragraaf 6.3 luidde: «In 1987 is dit aantal tot ongeveer 1900 opgelopen.»

10. In paragraaf 6.5 luidde de derde volzin van de tweede alinea: «Daarin is de bedreigde straf, zowel de vrijheidsstraf als de geldboete, lager dan in het commune strafrecht en is oplegging van een maatregel mogelijk die in het commune strafrecht niet voorkomt.»

11. De eerste volzin van de vierde alinea van paragraaf 6.5 luidde: «Zoals in paragraaf 6.1 van deze memorie is betoogd, zijn er verschillende redenen om de verplichting tot het voeren van overleg tussen openbaar ministerie en kinderrechtster te laten vervallen.»

12. In de 9e alinea van paragraaf 6.5 ontbrak het laatste gedeelte, beginnend bij: «Bij de voorbereiding van een aanbod tot het verrichten van deze vorm van alternatieve sanctie, ligt het in de rede dat».

De volgende drie alinea's luiden:

«Over de mogelijkheid van een leerproject bij transactie willen wij het volgende opmerken. Het in 1987 afgeronde onderzoek naar de leerprojecten heeft aangetoond dat deze in toenemende mate in het kader van het rechtersmodel worden opgelegd. Naast het feit dat het bij leerprojecten veelal om ernstiger zaken lijkt te gaan dan bij werkprojecten, is bovendien gebleken dat het niet eenvoudig is een leerproject te vinden dat qua inhoud aansluit op de problematiek van de jongere en de aard van het delict. Daar het nu juist het voordeel van het officiersmodel is dat op eenvoudige wijze en snel wordt gereageerd, hebben wij voorspoken dat het leerproject

in dit stadium hiervoor niet in aanmerking komt.

Voor wat betreft de door de werkgroep genoemde rechtersmodaliteiten merken wij het volgende op. Hoewel – vooral in het arrondissement Amsterdam – met de alternatieve sanctie als bijzondere voorwaarde bij schorsing voorlopige hechtenis goede ervaringen zijn opgedaan, worden er toch in de adviezen nogal wat bezwaren tegen aangevoerd. De jeugdige verdachte in voorlopige hechtenis, bevindt zich in een situatie dat hij om zijn vrijheid te verkrijgen wellicht te gemakkelijk instemt met een alternatieve sanctie. Het probleem is echter dat alleen door een wettelijk verbod kan worden voorkomen dat de rechter de voorlopige hechtenis schorst onder voorwaarde dat de verdachte de door hem zelf – of zijn advocaat – aangeboden dienstverlening of leerproject uitvoert. Gezien de ervaringen zien wij geen aanleiding tot een wettelijk verbod. Ook de werkgroep ziet geen bezwaar tegen deze modaliteit. Wel is haar advies overgenomen om de bepalingen te schrappen van artikel 492 van het Wetboek van Strafvordering dat bij jongeren de officier van justitie niet in beroep kan gaan.

De werkgroep stelt vervolgens voor de mogelijkheid van veroordeling tot vervulling van een aangeboden alternatieve sanctie in plaats van een straf. Dit voorstel is, zij het in enigszins andere vorm, overgenomen. Voorgesteld wordt om in het artikel waar de straffen de maatregelen worden opgesomd, op te nemen dat in plaats van een hoofdstraf een alternatieve sanctie kan worden opgelegd. De alternatieve sanctie is dus geen hoofdstraf. Ook behoeft de rechter niet te bepalen in plaats van welke hoofdstraf de alternatieve sanctie komt.»

13. In de vierde laatste alinea van paragraaf 6.5 luidde de eerste volzin: «De rechter mag dit slechts doen na een aanbod van de verdachte. In deze alinea ontbrak in de derde volzin de clausule «te verrichten binnen zes maanden».

14. De drie alinea's vóór de laatste alinea van paragraaf 6.5 ontbraken, terwijl de laatste alinea luidde:

«De werkgroep beveelt ook aan om het uitstel van vonniswijziging, zoals die op dit moment in geval van een alternatieve sanctie dikwijls

plaats vindt, een wettelijke basis te geven. Wij menen dat dit naast de hiervoor genoemde mogelijkheid, niet nodig is. De aanbeveling om ook het verrichten van maatschappelijk nuttige arbeid of een leerproject mogelijk te maken als bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke veroordeling is evenmin overgenomen. Wij achten het onjuist dat een sanctie die ingevolge dit wetsvoorstel in de wet wordt opgenomen, ook als een voorwaarde het gedrag van de veroordeelde betreffende zou kunnen worden opgelegd.»

15. Paragraaf 6.6 luidde:

«Over de leerprojecten zegt de werkgroep in haar rapport dat een afgerond oordeel over de aard en de inhoud van de leerprojecten in het kader van alternatieve sancties, en over de financiële implicaties daarvan niet mogelijk is. Zoals gezegd, werd een experimenteerperiode met betrekking tot leerprojecten met twee jaar verlengd. Met het verstrijken van deze verlengingsperiode is het aantal leerprojecten, toegepast in het kader van de alternatieve sancties gestegen, met name in de oorspronkelijke zes proefarrondissementen. Uit het evaluatieonderzoek over de periode 1985 en 1986 is gebleken dat het percentage leerprojecten slechts 5% van het aantal toegepaste alternatieve sancties bedroeg. Dit percentage steeg snel in 1987 tot circa 13%, in de eerste helft van 1988 tot circa 20%.

Het aanbod van soorten leerprojecten per arrondissement is zeer gedifferentieerd. Alleen de trainingen sociale vaardigheden worden veelvuldig en landelijk toegepast. De kwaliteit van deze trainingen verdient nadere aandacht, evenals de evenwichtige spreiding van geschikte leerprojecten over de arrondissementen en de financiële consequenties. Een en ander heeft ertoe geleid dat in het wetsvoorstel wordt bepaald dat over de aard, de inhoud en de financiering van de leerprojecten regels zullen worden gesteld bij algemene maatregel van bestuur. De conclusies van het onderzoeksrapport alsook de conclusies van de commissie leerprojecten die zich met de inhoudelijke beoordeling van de projecten bezig heeft gehouden, zullen hierbij worden betrokken.»

16. Het hoofdstuk 6.7 over het vrijwilligheidsvereiste ontbrak. De

daaropvolgende paragrafen en de verwijzingen daarnaar waren dienovereenkomstig anders genummerd.

17. De laatste alinea van paragraaf 6.8 luidde:

«Teneinde de voorwaarden te scheppen voor een beleidsontwikkeling die samenwerking en coördinatie tussen reclassering, jeugdbescherming, rechterlijke macht en openbaar ministerie garandeert, is het onze bedoeling op korte termijn een landelijke overleg- en adviescommissie in te stellen, waarin de onderscheiden sectoren zijn vertegenwoordigd.»

18. De tweede volzin van paragraaf 6.9 luidde:

Wij zijn van oordeel dat de officier van justitie zich een oordeel over de verdachte en over de voor hem geschikte arbeid zal kunnen vormen doordat hij, behalve in zaken waarvan de kantonrechter kennis neemt, inlichtingen moet inwinnen bij de raad voor de kinderscherming en advies moet vragen aan degene die belast is met de coördinatie van alternatieve sancties jeugdigen.

19. De één na laatste alinea van paragraaf 6.10 luidde:

«Als gevolg van dit beleidsplan is in juni 1987 een stimuleringsregeling «Halt» uitgegaan naar alle Nederlandse gemeenten. Daarin wordt voor twee jaar een financiële bijdrage aangeboden voor de opzet van gemeentelijke dan wel regionale Halt-bureaus onder de voorwaarden dat na deze tweejarige aanloopperiode de gemeenten zelf zullen voorzien in de kosten van het bureau. Deze regeling is met enthousiasme ontvangen en in 1989 zullen er naar verwachting ongeveer vijftig Halt-bureaus in den lande zijn.»

De laatste volzin van de laatste alinea ontbrak.

20. Paragraaf 6.11 luidde: «In de Gratiewet is reeds bepaald dat als voorwaarde voor het verlenen van gratie kan worden gesteld dat de veroordeelde overeenkomstig de daaromtrent vastgestelde wettelijke voorschriften bepaalde arbeid ten algemene nutte verricht. Voorgesteld wordt hieraan toe te voegen: dan wel een leerproject volgt. Dit is dan een leerproject als bedoeld in het voorgestelde artikel 77h van het Wetboek van Strafrecht. Is het de

bedoeling dat betrokkene een andere cursus volgt dan bedoeld in artikel 77 h, dan zal het stellen van die voorwaarde worden gegrond op artikel 13, eerste lid.»

21. In paragraaf 6.12, onder a, luidde de tweede volzin:

«Dergelijke projecten behoeven vooraf de goedkeuring van de officier van justitie.»

Onder b ontbrak het gestelde na het laatste liggende streepje.

Onder c luidde de tekst: «De rechter krijgt de mogelijkheid om in plaats van een hoofdstraf een of meer van de volgende alternatieve sancties op te leggen:

– het verrichten van onbetaalde arbeid ten algemene nutte, of geheel of gedeeltelijk herstel van de aangerichte schade, gedurende ten hoogste honderd uren, in ernstige gevallen verlengbaar tot tweehonderd uren binnen een termijn van zes maanden.

– het volgen van een leerproject gedurende ten hoogste zes maanden.»

Onder d luidde de tekst: «In de Gratiewet (Stb. 1987, 598) wordt in artikel 13, tweede lid, de mogelijkheid opgenomen als voorwaarde te stellen het volgen van een leerproject als bedoeld in artikel 77 h van het Wetboek van Strafrecht.»

22. In paragraaf 7.2 ontbrak in de tweede alinea het gedeelte vanaf: «Het betrof een meerderjarig Belg.....». In de plaats daarvan stond er de zin: «Het hof oordeelde het in strijd met het beginsel van «impartial tribune», neergelegd in artikel 6, eerste lid, van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, dat een rechter die eerst als onderzoeksrechter had gefungeerd, een van de rechters ter terechtzitting was geweest.» Het slot van deze alinea luidde: «... niet aan het onderzoek ter terechtzitting kan deelnemen.»

23. De vijfde alinea in deze paragraaf over het arrest in de zaak Hauschildt ontbrak.

24. De eerste alinea van paragraaf 7.6 ontbrak.

25. De derde alinea van paragraaf 8 ontbrak.

De vijfde alinea luidde:

«Delegatie van regelgeving vindt ook plaats met betrekking tot de coördinatie van de alternatieve sanctie. Bij algemene maatregel van bestuur zullen de personen of lichamen die worden belast met de coördinatie worden aangewezen. Ook hun taak zal daarin worden omschreven. Eveneens bij algemene maatregel van bestuur zal een regeling van de leerprojecten worden gegeven.»

De twaalfde alinea luidde:

«De kosten voor de toegevoegde raadsman zullen enigszins verminderen nu de commissie niet het bestaande artikel 489, tweede lid, onder a, van het Wetboek van Strafvordering heeft overgenomen (zie blz. 32 van het rapport). Ingevolge deze bepaling kan ambtshalve toevoeging plaatsvinden wanneer de verdachte rechtens zijn vrijheid is ontnomen en tegen hem een vervolging is aangevangen ter zake van een feit waarvan de rechtbank niet in eerste aanleg kennis neemt. Het is de bedoeling dat bij overtredingen die voor de kantonrechter worden vervolgd niet meer als vanzelfsprekend een raadsman wordt toegevoegd indien de verdachte minderjarige rechtens van zijn vrijheid is beroofd. Daarentegen wordt in de voorstellen van de commissie wel de mogelijkheid geopend dat toevoeging plaatsvindt door het bureau voor rechtshulp.»

26. De toelichting op artikel 77a luidde: «Evenals in het bestaande recht bevat dit artikel een opsomming van de bepalingen uit het algemeen deel van het Wetboek van Strafrecht die niet op jeugdigen van toepassing zijn.»

27. De voorlaatste volzin van de toelichting op artikel 77c luidde: «Voorgesteld wordt dezelfde gronden te hanteren als in artikel 77b.»

28. In de toelichting op artikel 77d luidde de eerste volzin:

«Overeenkomstig het door de commissie-Arneveldt in het door haar voorgestelde artikel 77a, tweede lid, ...»

Verder ontbrak de laatste alinea.

29. De toelichting op artikel 77e luidde: «Het is de bedoeling dat de officier van justitie richtlijnen geeft aan de politie over: het soort zaken dat in aanmerking komt voor een afdoening als in dit artikel bedoeld,

welke projecten in aanmerking komen en op welke wijze hij op de hoogte dient te worden gesteld van de afdoening. Het zal over het algemeen gaan om projecten voor vandalismebestrijding, maar de mogelijkheid is opengehouden dat het openbaar ministerie deze wijze van afdoening ook goedkeurt voor andere projecten. Van belang is ook dat de politie de jongere goed op de hoogte stelt van zijn rechtspositie.»

30. In de toelichting op artikel 77f stond in plaats van de eerste alinea de volgende volzin:

«Deze speciaal voor jeugdigen bedoelde transactiemogelijkheid houdt in dat de officier van justitie de jeugdige bericht dat hij van strafvervolgning zal afzien als de jongere een aanbod doet om onbetaalde arbeid ten algemene nutte te verrichten, arbeid tot verrichten tot herstel van de door het strafbaar feit aangerichte schade, of om een leerproject te volgen, voor zover de officier daarmee kan instemmen.»

In de slotzin ontbrak de clausule: «ingevolge het voorgestelde artikel 489, eerste lid, onder a, van het Wetboek van Strafvordering.»

31. De eerste alinea van de toelichting op artikel 77i luidde:

«Als de geldboete niet (geheel) wordt betaald kan de rechter ter vervanging van de geldboete een alternatieve sanctie opleggen. Er is afgezien van de verplichting dat bij de uitspraak waarbij de geldboete wordt opgelegd, tevens de vervangende jeugd detentie wordt bepaald. Slechts in het geval van overtredingen bestaat de bevoegdheid daartoe. Of al dan niet tegelijk met de geldboete een vervangende jeugd detentie is bepaald, de veroordeelde kan zich te allen tijde wenden tot de rechter met het verzoek om omzetting. De rechter heeft hier als het ware de rol van een executie-rechter. Om pedagogische redenen lijkt het ons juister de rechter in de gelegenheid te stellen, bij niet-betaling van een geldboete, na te gaan van hiervan de redenen zijn. Bij misdrijven is hij hiertoe verplicht. Bij overtredingen kan hij bij het opleggen van de geldboete bezien of, gelet op de persoon van de dader, hij deze bij niet-betaling nog eens voor zich wil zien.»

De tweede alinea ontbrak.

32. De tweede alinea van de toelichting op de artikelen 77m en 77n ontbrak.

33. De toelichting op de artikelen 77o, 77p en 77q luidde:

«Het openbaar ministerie kan zich door de coördinator alternatieve sancties op de hoogte laten houden over de uitvoering van de alternatieve sanctie. In overleg met deze kan het als er buiten de schuld van de veroordeelde iets mis loopt, wijzigingen aanbrengen. Als de alternatieve sanctie niet naar behoren wordt uitgevoerd vordert het bij de rechter oplegging van een straf of een andere alternatieve sanctie. Als de alternatieve sanctie wel naar behoren is uitgevoerd krijgt de veroordeelde bericht dat de zaak is afgedaan.»

34. In de toelichting op de artikelen 77s, 77t en 77u ontbrak de laatste volzin van de derde alinea.

35. In de toelichting op artikel 77v ontbrak aan het slot van de eerste alinea de zinsnede: «hoewel in zeer bijzondere gevallen met gebruikmaking van artikel 221, tweede lid, van het Uitvoeringsbesluit kindbescherming plaatsing mogelijk is in een andere rijksinrichting.»

36. De toelichting op artikel 77w ontbrak.

37. In de toelichting op de artikelen 77aa tot en met 77gg ontbrak het gestelde na de eerste volzin.

38. De tweede alinea van de toelichting op artikel 489 luidde:

«Onveranderd blijft dat in geval van vervolging voor de rechtbank steeds een raadsman wordt toegevoegd. Nieuw is evenwel dat de mogelijkheid van toevoeging in geval van vrijheidsbeneming komt te vervallen. Het gaat dan uiteraard slechts om vervolging voor de kantonrechter, dus om overtredingen. De vrijheidsbeneming zal daarom in de regel niet zijn grond in het strafbare feit vinden terzake waarvan wordt vervolgd.»

39. Het slot van de vierde alinea van de toelichting op artikel 492 luidde: «Zou zijn rol geheel worden beperkt tot diens rol ter zitting, dan is hij juist in de ernstige gevallen, waarin de voorlopige hechtenis wordt toegepast, te zeer beknopt in zijn mogelijkheden door hetgeen in een eerdere fase ten aanzien van de jeugdige is beslist, om zijn specialisatie tot gelding te kunnen brengen.»

40. In de toelichting op artikel 493 stond in plaats van de laatste alinea de volgende volzin: «De nieuwe redactie beoogt niet de tenuitvoerlegging in huizen van bewaring te bevorderen.»

41. De toelichting op het oorspronkelijke artikel 496 luidde:

«Artikel 6, eerste lid, van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden beperkt de mogelijkheid van de strafzitting pers en publiek te weren tot de gevallen waarin – voor zover hier relevant – het belang van de jeugdigen zulks vereist. Dat de wetgever deze gevallen mag aanwijzen en niet hoeft over te laten aan de beslissing van de rechter in elk geval afzonderlijk, blijkt a contrario uit het slot van dit artikellid waarin de toepassing van het criterium van het belang van de rechtspleging wel uitdrukkelijk is voorbehouden aan de rechter. Artikel 121 van de Grondwet heeft een overeenkomstige strekking.

De commissie-Anneveldt stelt voor de thans bestaande regeling van artikel 500f (besloten zitting behoudens uitzondering) te beperken tot jeugdigen met een leeftijd van minder dan zestien jaren. Verder vormt het tweede lid een verruiming van de bestaande uitzonderingsgronden. Deze voorstellen zijn in de geest van artikel 6 van het Europees Verdrag en zijn ongewijzigd overgenomen.»

42. De vijfde zin van de toelichting op artikel 499 luidde:

«Ingevolge het voorgestelde artikel 490 is aan de verdachte dus steeds een raadsman toegevoegd.»

43. De eerste alinea van de toelichting op de artikelen 500 en 501 luidde: «Deze wijzigingen in de voorgestelde kantongerechtsprocedure lopen parallel met de wijzigingen die bij de wet van 24 maart 1983 (Stb. 135) tot wijziging van onder meer de Wet op de rechterlijke organisatie zijn aangebracht.»

Oorspronkelijk werd in twee keer verwezen naar artikel 500 in plaats van naar artikel 498.

44. In de derde volzin van de derde alinea van de toelichting op artikel 503 ontbrak de clausule «het bestaande» vóór «artikel 488».

In de één na laatste volzin van de vierde alinea werd verwezen naar artikel 505, eerste lid, in plaats van naar artikel 503, eerste lid.

De vierde volzin in de één na laatste alinea luidde: «Daarnaast stelt de commissie voor dat de verdachte deze bevoegdheden uitoefent in overleg met zijn raadsman.»

45. De toelichting op artikel 504 luidde aanvankelijk: «Dit artikel is redactioneel aangepast aan de bij de Wet van 11 december (Stb. 666) gewijzigde voorschriften inzake de betekening van gerechtelijke stukken.»

46. In de toelichting op artikel 7a van de Wet op de justitiële documentatie en op de verklaringen omtrent het gedrag, onder Artikel V, luidde de tweede volzin: «Daar ingevolge het nieuw voorgestelde artikel 4, derde lid, ten aanzien van jeugdigen onder zestien jaren geen strafblad meer wordt gemaakt, geldt het voorgestelde eerste lid voor jongeren tussen de zestien en achttien jaren tenzij het kinderstrafrecht niet op hen is toegepast.»

In de vierde volzin ontbrak de clausule: «voor de meeste gevallen.»

47. De toelichting op de oorspronkelijk voorgestelde wijzigingen van de Beginselenwet voor de kinderbescherming luidde:

«De commissie-Anneveltd heeft op de bladzijden 36 en 37 van haar rapport de aandacht gevraagd voor het belang van gevarieerde executiemogelijkheden. De vorm van de executie bepaalt uiteindelijk de inhoud van de sanctie, zo merkte zij terecht op.

Verder wees zij op het belang de executie van de vrijheidsbenemende sanctie met voldoende rechtswaarborgen te omgeven, onder andere door het scheppen van de mogelijkheid tegen besluiten omtrent de uitvoering van de sanctie in beroep te kunnen gaan.

Zoals reeds uiteengezet in het algemeen deel is er van af gezien in de wet bindende regels op te nemen omtrent de tenuitvoerlegging van de vrijheidsbenemende sanctie. De tenuitvoerlegging zal ongewijzigd blijven plaatsvinden in de inrichtingen voor de kinderbescherming en van het gevangeniswezen onder verantwoordelijkheid van de administratie met inachtneming van het advies van de rechter. De door de commissie bepleite variteit van executiemogelijkheden zal – binnen de grenzen van het financieel haalbare en mede met het oog op de

effecten voor de totale capaciteit – tot uitdrukking moeten komen in het regime binnen deze inrichtingen.

Het wetsvoorstel volstaat daarom met de meest noodzakelijke wijzigingen van de Beginselenwet voor de kinderbescherming. De Beginselenwet speelt in dit verband een belangrijke rol. Wij zijn ons daarbij bewust van het wetsvoorstel van de regering en het initiatief wetsvoorstel van de kamerleden Worrell en Haas-Berger inzake de jeugdhulpverlening (Kamerstukken II, 1987/1988, 20 466, nrs. 1–2, respectievelijk Kamerstukken I, 1987/1988, 19 399, nr. 174). Beide wetsvoorstellen voorzien in intrekking van de Beginselenwet. Indien meer duidelijkheid bestaat over de toekomstige jeugdhulpverlening zullen de voorgestelde wijzigingen in de Beginselenwet wellicht moeten worden aangepast. De strekking zal echter naar ons oordeel ongewijzigd kunnen blijven: de vrijheidsbenemende sancties worden tenuitvoergelegd in daartoe geschikte inrichtingen voor justitiële kinderbescherming.

Naar aanleiding van het advies van de commissie-Anneveltd is beroep opengesteld op het College van Advies voor de Kinderbescherming tegen een beslissing omtrent de plaats van de tenuitvoerlegging. De uitspraak van het college is bindend.»

48. De toelichting op artikel VII ontbrak.